

Þá greiði stefndi stefnanda kr. 66.553.00 í málskostnað.

Dóminum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu að viðlagðri aðför að lögum.

Föstudaginn 23. febrúar 1973.

Nr. 89/1972: Baldur Freyr Guðjónsson

(Örn Clausen hrl.)

gegn

Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs

(Sigurður Ólason hrl.).

Dómsendur:

hæstaréttardómararnir Logi Einarsson, Benedikt Sigurjónsson, Einar Arnalds og Magnús P. Torfason og Þorsteinn Thorarsonen borgarfégeti.

Fávíkning úr starfi. Kaupgjaldsmál.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur áfrýjað máli þessu með stefnu 4. júlí 1972. Krefst hann þess, að stefnda verði dæmt að greiða honum kr. 104.184.00 með 7% ársvöxtum af kr. 34.728.00 frá 1. janúar 1969 til 1. febrúar 1969, af kr. 69.456.00 frá þeim degi til 1. marz 1969 og af kr. 104.184.00 frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti, eins og málið væri ekki gjafsóknarmál, en hann fékk gjafsókn fyrir Hæstarétti 8. nóvember 1972.

Stefndi krefst aðallega staðfestingar hins áfrýjaða dóms, en til vara lækkunar á kröfum áfrýjanda. Í báðum tilvikum krefst hann þess, að málskostnaður fyrir Hæstarétti falli niður.

Hér fyrir dómi hefur stefndi lýst yfir því, að hann falli frá þeirri varnarástæðu, að hann eigi ekki aðild máls þessa og að hann viðurkenni greiðsluskyldu sína gagnvart áfrýjanda, ef áfrýjandi verði talinn eiga rétt á bótum vegna brott-

vikningar úr starfi hjá varnarliði Bandaríkja Norður-Ameríku hér á landi.

Málsatvikum er lýst í héraðsdómi.

Í ráðningarsamningi áfrýjanda frá 19. maí 1968 er greint frá launum og öðrum ráðningarkjörum áfrýjanda. Um uppsagnarfrest skyldi fara eftir ákvæðum 13. gr. kjarasamnings Verzlunarmannafélags Reykjavíkur og Vinnuveitendasambands Íslands 9. marz 1966, sem málsaðiljar eru sammála um, að gilt hafi á þessum tíma. Segir þar, að gagnkvæmur uppsagnarfrestur skuli vera þrír mánuðir miðað við mánaðamót.

Bréf fyrirsvarsmanns varnarliðs Bandaríkja Norður-Ameríku hér á landi til áfrýjanda 29. ágúst 1968 fól ekki í sér lögmæta uppsögn. Stefndi hefur ekki heldur sannað þær sakir á hendur áfrýjanda, er heimiluðu að vísa honum fyrirvaralaust úr starfi án bóta.

Viðurkennt er í málinu, að áfrýjandi hafi verið látinn hætta störfum 22. nóvember 1968 og að honum hafi ekki verið greidd laun nema til loka nóvembermánaðar það ár. Á áfrýjandi því rétt á bótum vegna missis launa sinna í þrjá mánuði frá 1. desember 1968 að telja.

Bótakröfu sína fyrir hvern mánuð sundurliðar áfrýjandi þannig:

1. Grunnlaun og vísitöluuppbót ..	kr. 23.487.00
2. Laun fyrir yfirvinnu	— 1.675.00
3. Laun fyrir ferðir frá Keflavíkurflugvelli til Reykjavíkur ..	— 5.566.00
4. Bifreiðastyrkur	— 4.000.00

Kr. 34.728.00

Um 1-3. Kröfuliðir þessir sættu ekki andmælum í héraði og verða því teknir til greina.

Um 4. Af ráðningarsamningi áfrýjanda má ráða, að bifreiðastyrkur þessi sé greiðsla til áfrýjanda fyrir notkun eigin bifreiðar í sambandi við skyldustörf hans. Verður við það að miða, að áfrýjandi hafi sparazt þessi kostnaður, er hann

hætti störfum hjá varnarliðinu. Verður kröfuliður þessi því ekki tekinn til greina.

Samkvæmt þessu verður stefnda dæmt að greiða áfrýjanda kr. 92.184.00 með 7% ársvöxtum af kr. 30.728.00 frá 1. janúar 1969 til 1. febrúar s. á., af kr. 61.456.00 frá þeim degi til 1. marz 1969 og af kr. 92.184.00 frá þeim degi til greiðsludags.

Samkvæmt þessum málalokum ber stefnda að greiða áfrýjanda málskostnað í héraði, sem ákveðst kr. 28.000.00. Allur áfrýjunarkostnaður málsins greiðist úr ríkissjóði, þar með talin gjafsóknarlaun skipaðs talsmanns áfrýjanda fyrir Hæstarétti, kr. 18.000.00.

D ó m s o r ð :

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði áfrýjanda, Baldri Frey Guðjónssyni, kr. 92.184.00 með 7% ársvöxtum af kr. 30.728.00 frá 1. janúar 1969 til 1. febrúar s. á., af kr. 61.456.00 frá þeim degi til 1. marz 1969 og af kr. 92.184.00 frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði áfrýjanda málskostnað í héraði, kr. 28.000.00.

Allur áfrýjunarkostnaður málsins, þar með talin gjafsóknarlaun skipaðs talsmanns áfrýjanda fyrir Hæstarétti, Arnar Clausens hæstaréttarlögmanns, kr. 18.000.00, greiðist úr ríkissjóði.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 28. apríl 1972.

1.0.

1.1. Mál þetta er höfðað með stefnu, þingfestri 30. júní 1970. Munnlegur málflutningur fór fram 10. apríl s.l., og var málið dómtekið að honum loknum. Málið var endurupptekið þann 28. apríl s.l., nokkur ný gögn voru lögð fram og málið dómtekið á sama degi að endurflutningi loknum.

Stefnandi máls þessa er Baldur Freyr Guðjónsson endurskoðandi, nú búsettur í Danmörku.

Stefndi er fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að

greiða kr. 104.184.00 með 8% ársvöxtum af kr. 34.728.00 frá 1. janúar 1969 til 1. febrúar sama ár og af kr. 69.456.00 frá þeim degi til 1. marz 1969 og af kr. 104.184.00 frá þeim degi til greiðsludags auk málskostnaðar að skaðlausu.

Stefndi hefur krafizt aðallega algerrar sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hans hendi að mati dómsins. Til vara hefur stefndi krafizt þess, að kröfur stefnanda verði stórlega lækkaðar og málskostnaður látinn niður falla.

Sátt hefur verið reynd í máli þessu, en viðleitni í þá átt hefur eigi borið árangur.

2.0.

2.1. Stefnandi máls þessa hóf störf hjá bandaríska varnarliðinu á Keflavíkurflugvelli, þ. e. Navy Exchange, þann 15. nóvember 1967 sem skrifstofustjóri. Þann 19. maí 1968 að reynslutíma loknum gerði varnarliðið við hann sérstakan launasamning, sem hljóðar í meginatriðum svo í þýðingu löggilts skjalabýðanda:

„SÉRSTAKUR LAUNASAMNINGUR.

Eftirfarandi samningur er hér með gerður milli yfirmanns Navy Exchange, flotastöð Bandaríkjanna, Keflavík, sem í samningi þessum nefnist vinnuveitandi, og hr. Baldurs F. Guðjónssonar, sem í samningi þessum nefnist vinnuþegi:

1. Vinnuþeginn er ráðinn til að annast stjórnunarstörf, sem greinilega eru ofar 10. launaflokki skv. samningi skrifstofu- og verzlunarmanna í Reykjavík. Vinnuþega er gert skylt að framkvæma öll skyldustörf samkvæmt stöðu sinni að eigin frumkvæði og samkvæmt fyrirmælum eftirlitsmanns og eftir beztu getu.

2. Vinnuþegi fellst á, að notuð verði ámóta starfsflokkun í flotastöðinni og gildir fyrir borgaraleg störf í Bandaríkjunum.

3. Starfsflokkur, laun og skilmálar vinnuþegans ákvarðast eins og hér segir:

a) <i>Starfsflokkur:</i>	IS-8
b) <i>Starfsheiti:</i>	Skrifstofustjóri
c) <i>Laun:</i>	Kr. 20.603.00 á mánuði að kaupvísitölu meðtalinni.
d) <i>Bifreiðastyrkur:</i>	Vinnuþegi fær bifreiðastyrk, er nemur kr. 4.000.00 á mánuði, og sama ferðakostnað og greiddur er öðrum ís-

lenzkum starfsmönnum (strætisvagnagjöld og greiðsla að og frá hliði). Greiðsla bifreiðastyrksins telst bætur fyrir notkun bifreiðar í einkaeign vinnuþega í sambandi við opinber skyldustörf vinnuþega.

f) *Aukabætur:*

Vinnuþega verður greiddur aukalegur mismunur, er nemi 14% af mánaðarlegu grunnkaupi (að launavísitölu meðtalinni) í bætur fyrir yfirtíð eða helgidagavinnu, sem krafist er umfram 40 tíma vinnuviku.

g) *Vinnutími:*

Vinnutími grundvallast á fimm daga, fjörutíu tíma viku, og af þeim tímum eru 38 taldir reglulegar vinnustundir og 2 klukkustundir eftirvinna

i) *Aðrir skilmálar:*

Aðrir ráðningarskilmálar ákvarðast þeir sömu og er að finna í sameiginlegum samningum milli Verzlunarmannafélags Reykjavíkur og Vinnuveitendasambands Íslands. Hækkanir eða lækkanir samkvæmt ofangreindum samningum leiða til sams konar lagfæringa á launum samkvæmt samningi þessum, nema breytingar takmarkist við viss lágmarks- eða hámarks-laun skv. lögum eða öðrum venjum.

4. Samningur þessi tekur gildi 19. maí 1968.

Baldur F. Guðjónsson
(Vinnuþegi)

E. F. Mouton
yfirmaður Navy Exchange
birgðaskrifst. flotans
Karl H. Masters
vinnumálafulltrúi.“

Starfsráðning stefnanda fór fram fyrir milligöngu ráðningarskrifstofu varnarmáladeildar. Í vottorði ráðningarskrifstofu þessarar, sem lagt hefur verið fram í málinu, segir, að svo sem venja sé til, hafi ráðning stefnanda farið fram svo sem um geti í 6. gr., 4. mgr., varnarsamnings Íslands og Bandaríkja Ameríku frá 8.

maí 1951, þ. e. að starfsráðning stefnanda hafi verið framkvæmd með aðstoð og farið um hendur ráðningarskrifstofu varnarmála-deildar utanríkisráðuneytisins á Keflavíkurflugvelli.

Þann 29. ágúst 1968 ritaði E. F. Mouton flotaliðsforingi, yfirmaður Navy Exchange, bréf til stefnanda, en efni þess nefnist í þýðingu „Aðvörunarbréf vegna ófullnægjandi starfs“. Eru þar bornar fram aðfinnslur á hendur stefnanda máls þessa, sem eigi þykir þó ástæða til að geta nánar hér, en í lok bréfsins segir svo: „Þér eruð hér með settur á reynslutíma næsta þriggja mánaða tímabil frá dagsetningu bréfs þessa. Úrbætur á göllum yðar þurfa þegar að koma í ljós, og krafizt mun áframhaldandi úrbóta að reynslutíma loknum. Sjáist ekki fullnægjandi lagfæring, kann að vera nauðsynlegt að ljúka ráðningu yðar í lok reynslutíma þessa samkvæmt tilvísun b).“

Ekki er um það deilt í málinu, að yfirmaður Navy Exchange, sem þá var C. P. Scruggs, hafi látið stefnanda hætta störfum þann 22. nóvember 1968. Ástæður til uppsagnarinnar er að finna í bréfi fyrrnefnds yfirmanns, dags. 21. nóvember 1968, til stefnanda, en bréf þetta virðist ekki hafa borizt stefnanda fyrr en eftir miðjan desember 1968. Bréf þetta hljóðar svo í þýðingu löggilts skjala-þýðanda:

„Hjálagt sendist eintak af eyðublaði fyrir breytingar á launakjörum (SS/129) vegna uppsagnar yðar frá Navy Exchange.

Hinn 29. ágúst 1968 setti yfirmaður Navy Exchange yður á þriggja mánaða reynslutíma og tilkynnti yður, að ef ekki sæist úrbót á reynslutímanum, yrði nauðsynlegt að ljúka ráðningu yðar að reynslutímanum afloknum.

Hinn 21. nóvember 1968 lauk ráðningu yðar hjá Navy Exchange vegna þess, að fullnægjandi úrbót á starfsemi yðar var ekki sýnd á þriggja mánaða reynslutímabilinu. Þeir sérstöku gallar, sem um gat í aðvörunarbréfinu um ófullnægjandi störf, eru enn fyrir hendi.

Uppsögn yðar stafar af því, að ekki hefur komið til fullnægjandi úrbóta á þriggja mánaða reynslutímabilinu og að um ámælis-verða vanrækslu hefur verið að ræða, með því yður hefur láðst að gera jákvæðar ráðstafanir til að gegna skyldustörfum yðar á réttan hátt. Meðal gallanna er það, sem hér segir:

1. Fölsun umsóknar. Þér undirrituðuð vottorð á umsókn yðar þess efnis, að efni umsóknarinnar væri sannleikanum samkvæmt eftir beztu vitund yðar. Í vottorðinu segir svo: „Mér er ljóst, að

ef einhver frásögn eða upplýsingar reynast ósannar eða villandi, getur slík fölsun orsakað fyrirvaralausan brottrekstur minn“. Yður láðist að gefa fullkomna skýrslu um störf yðar, og þar af leiðandi er það eitt nægilegt fyrir brottrekstri yðar frá Navy Exchange.

2. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að halda fullkomnar og kerfisbundnar skrár um viðskipti. Þessi vanhöld á nauðsynlegum störfum samkvæmt vinnulýsingu yðar hafa orsakað það, að reikull og skakkur ágóði kemur fram í rekstrarreikningum birgðaskrifstofu flotans. Þér reyndust algerlega óhæfur til að skilja og túlka rekstrarreikningana og til að koma því í verk, að tryggt yrði, að bókhald væri rétt og skýrslur gefnar og það þegar á þurfti að halda.

3. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að koma af stað tafarlausri eftirgrennslan eftir vörum, sem vantaði, og að gefa skýrslur um skemmdar og/eða glataðar vörur. Vanræksla yðar við að gera ráðstafanir í tíma til að semja skýrslur, eins og ætlast var til af yður sem skrifstofustjóra, hefur þegar kostað Navy Exchange þúsundir dala og enn fleiri þúsundir dala munu tapast á því. Þér hafið ekki rækt skyldur skrifstofustjóra sem skyldi.

4. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að svara fyrirspurnum birgðaskrifstofu flotans og seljenda. Þér báruð ábyrgð á því að tryggja, að þegar væru gerðar ráðstafanir til að láta útbúa svör við öllum fyrirspurnum varðandi starfsemi undir yðar stjórn. Vanræksla yðar við að svara í tíma og að láta undir höfuð leggjast að svara hefur stórskaðað Navy Exchange. Vanræksla yðar við að gera váttryggingaskýrslur gæti hafa haft alverlegar afleiðingar, ef viðkomandi starfsmenn hefðu látizt. Starfsmennirnir og væntanlegir eftirlifandi ættingjar þeirra töldu, að þeir væru tryggðir fyrir þúsundir dala. Vanræksla yðar og aðgerðarleysi var mjög alvarleg yfirsjón. Algjört aðgerðarleysi yðar varðandi forgöngu í sambandi við framkvæmd skrifstofustarfa í tíma og eins og vera bar varð til þess, að fyrirspurnir bárust frá birgðaskrifstofu flotans og seljendum um það, hvers vegna vissir hlutir væru ekki framkvæmdir eða hvers vegna reikningar seljenda væru ekki greiddir. Fyrirspurnir þessar voru ekki afgreiddar, og gerði það vandamálin enn flóknari.

5. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að sjá yfirmanni Navy Exchange fyrir nothæfum upplýsingum varðandi rekstrarafkomu sérhverrar sölubúðar. Var þessara upplýsinga krafizt af yður sem skrifstofustjóra, og sem slíkur báruð þér ábyrgð á að útvega þær.

6. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að gegna skyldustörfum yðar, með því að þér eydduð fleiri klukkustundum af greiddum vinnutíma Navy Exchange í persónuleg langlínusamtöl. Þér greidduð mjög fá þessara langlínusamtala. Vinnutímasóun yðar í að sinna eigin hagsmunum, sem kostað hafa stofnunina tíma yðar og vangoldna símareikninga, hefur verið Navy Exchange mjög skaðleg.

7. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að sinna skyldum yðar, þegar þér tókuð við kr. 4.000.00 ferðastyrk á mánuði um meira en þriggja mánaða tímabil frá því í júlí þar til í nóvember 1968, þegar þér höfðuð ekki gangfæra bifreið, en þá var Navy Exchange bifreið til reiðu, ef nauðsynlegt var fyrir yður að nota hana.

8. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að gera ráðstafanir í tíma til að láta gera við skrifstofuvélar og fylgja eftir tilraunum til að fá viðgerðir framkvæmdar svo og að gefa yfirmanni Navy Exchange skýrslu um varahlutaþarfir fyrir skrifstofuvélar í tíma.

9. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að gera ráðstafanir til að gera breytingar á kaupum íslenskra starfsmanna og að fylla út eyðublað undir starfsskýrslur fyrir starfsmenn, sem þér höfðuð eftirlit með.

10. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að gefa umbeðnar skýrslur um ferðalög yðar fyrir Navy Exchange og að gefa skýrslur um ferðalög annarra starfsmanna Navy Exchange.

11. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að upplýsa yfirmann Navy Exchange um utanaðkomandi beiðnir um upplýsingar varðandi starfsfólk Navy Exchange.

12. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að gera ráðstafanir og það í tíma til að lagfæra það, sem aflaga fór á svæði því, sem þér báruð ábyrgð á, samkvæmt skýrslu um heimsóknir ráðgefandi fulltrúa birgðaskrifstofu flotans í febrúar, maí, júní og ágúst 1968.

13. Þér vanræktuð á ámælisverðan hátt að senda birgðaskrifstofu flotans beiðni um sérstaka hóprzyggingu (líftryggingu) í febrúar 1968, eins og krafizt var. Umsókn þessi var lögð fram í nóvember 1968 og ekki fyrr en eftir móttöku fyrirspurnar vegna birgðaskrifstofu flotans. Vanræksla þessi hefði getað kostað bótaþega þúsundir dala.

Í handbók Navy Txchange segir, að óánægður starfsmaður, sem sagt hefur verið upp og uppsögnin hefur þegar komið til framkvæmda, verði að leggja vandamál sitt skriflega og beint fyrir

yfirmann Navy Exchange innan tveggja vikna frá dagsetningu uppsagnar.

Vinsamlegast,
C. P. Scruggs
liðsforingi Bandaríkjaflota
yfirmaður Navy Exchange.“

Hér fyrir dómi og í bréfi, dags. 24. nóvember 1969, hefur stefnandi tjáð sig um þær aðfinnslur, sem fram koma í áðurgreindu bréfi yfirmanns Navy Exchange, dags. 21. nóvember 1968. Eftir atvikum er hér rétt að rekja efni síðastgreinds bréfs, en þar eru skýringar stefnanda raktar í sömu töluröð og í framangreindu bréfi yfirmanns Navy Exchange. Meginefni bréfs þessa hljóðar annars svo:

„1. Þetta atriði var einungis af misgáningi. Umsókn sú, sem fyllt er út, þegar sótt er um vinnu á Kef.flugvelli, er vélrituð af skrifstofustúlku hjá ráðningarstjóra. Umsækjandi skrifar síðan undir þessa umsókn. Atvinnuumsókn mína hjá N. E. (Navy Exchange) skrifaði ég síðan eftir þeirri fyrrnefndu, en þar hafði fallið niður að geta um, að ég hafði starfað hjá Loftleiðum..

2. Út í hött. Þarna er verið að gera úlfalda úr mýflugunni, því að það eina, sem orsakaði skekkju á reikningum N. E., voru reikningsskekkjur, sem þá voru leiðréttar í næsta mánuði.

3. Í sambandi við þetta atriði getur starfsfólkið borið þess vitni, hversu mikil áherzla var einmitt lögð á að hreinsa upp þessháttar mál, það er einnig hægt að sanna það með tölum úr skýrslum og reikningum N. E., að á þessu sviði var gert stórt átak.

4. Allir reikningar frá sölufyrirtækjum (Vendors) voru ávallt greiddir, um leið og öll gögn höfðu borist mér í hendur, sem nauðsynleg voru til þess, að greiðsla gæti farið fram.

5. Hér er um að ræða atriði, sem fyrst kom til sögunnar, þegar Scruggs tók við sem N. E. O. (N. E. Officer) 25/9 1968. Áður hafði þessa ekki verið krafizt. Ég hófst strax handa við að útbúa nauðsynleg eyðublöð til þessa og útskýra og undirbúa starfsfólk til að inna þetta af hendi. Þar eð ekki vannst tími til sökum annríkis að ganga frá þessu fyrir októbermánuð, var það samþykkt af Scruggs, að þessi skýrsla yrði fyrst gerð í nóvember, og var verið að vinna að þessu samhliða öðrum störfum, er ég lét af starfi hjá N. E.

6. Þess hafði aldrei verið getið, hvorki munnl. eða skriflega, að ekki væri heimilt að hringja til Reykjavíkur. Persónuleg sam-

töl borgaði ég ávallt fyrir. Þessi samtöl fóru ýmist fram í venjul. vinnutíma eða að kvöldi, er ég þurfti að vinna eftirvinnu. Þessi samtöl fóru sjaldnast yfir 3 mín. Varðandi þann tíma, sem þarna fór í persónuleg samtöl, má geta þeirra stunda, sem ég vann umfram það, er ég fékk greitt fyrir, um kvöld, helgar og á öðrum frídögum.

7. 29. ágúst, þegar ég fékk aðvörunarbréf frá N. E. O., útskýrði ég fyrir þáverandi N. E. O. LTCR Mouton, að þegar bifreið mín var á verkstæði, og ég þyrfti á bíl að halda fyrir fyrirtækið, tæki ég ýmist leigubíl eða fengi lánaðan bíl hjá kunningjum og samstarfsmönnum, og greiddi ég þeim þá fyrir á einn eða annan hátt, og sá hann ekkert athugavert við það. Þegar um var að ræða flutning á tækjum eins og skrifstofuvélum eða öðrum skrifstofu-áhöldum, notaði ég bifreið fyrirtækisins, þó ávallt með samþykki N. E. O., enda hafði hann einn lykil að þessari bifreið. Eins vissi hann um allar launagreiðslur til mín, þar eð hann einn gat samþykkt launaskrá og undirritað launaávisanir, eins hlaut það að vera hans að gera launabreytingar hjá mér, en að öðru leyti vísast til áðurnefnds samkomul. þ. 22/8.

8. Bæði starfsfólk og viðgerðarmenn eru til vitnis um, að gert var við allar skrifstofuvélar, eins fljótt og auðið var. Þó er rétt að geta þess, að tvær vélar, sem skemmdust eða biluðu eftir aðeins fárra daga notkun, og þegar ekki reyndist unnt að fá varahluti hérlandis, fór ég þess á leit við aðila hjá N. S. S. O. (aðalskrifstofa N. E. í New York) að sjá um útvegum á umræddum varahlutum. Þegar þeir ekki bárust, það ég einn þeirra manna, sem komu til þess að endurskoða hjá N. E., að annast þetta fyrir mig, þar eð það var fljótlegra en með bréfi og hefði átt að tryggja fljótari lausn málsins. Þegar ekkert skeði, sendi ég sjálfur bréf ásamt brotnu varahl. Svar hafði ekki borizt, þegar ég lét af störfum.

9. W. P. R. voru alltaf fyllt út, þegar það átti að framkvæmast, svo og Change in Payroll Status. Þegar um miklar og viðtækar launabreytingar var að ræða í sambandi við umfangsmikla launasamninga, þurftum við að hafa í höndunum gögn svo sem launataxta og umburðarbréf frá starfsmannahaldinu á Kef.v.flv. Það kom fyrir, að umrædd gögn bárust það seint, að ekki reyndist unnt að ganga frá Change in Payroll Status fyrir útborgunardag.

10. Travel Reports þurfti að gera á sérstök eyðubl. Þessi eyðubl. voru ekki fyrir hendi þrátt fyrir beiðni til N. S. S. O. að láta slíkt í té. Þessi beiðni var ítrekuð, og bárust umrædd eyðubl. mér

í hendur í okt.-nóv. 1968. Þar eð ekki lá ljóst fyrir mér um ýmiss atriði í útfyllingu þessa eyðubl., ákvað ég að biðja endurskoðanda frá N. S. S. O., sem von var á í nóv.

11. Það var þá hans að spyrja. En ég lét N. E. O. fá allar þær uppl., sem ég taldi, að hann hefði þörf fyrir. Þó er kannski rétt að geta þess, að LTCR Mouton skipti sér sáralítið af mínu starfi og krafði ekki upplýsinga að sama skapi og Scruggs, en ég hélt áfram að framkvæma störf, eins og ég hafði gert, áður en Scruggs kom.

12. Öll þau atriði, sem fram komu frá umræddum endurskoðendum, voru leiðrétt. Þessar skýrslur þyrftu að koma fram fyrir rétt, því umsögn í þeim um skrifstofuhaldið er síður en svo mér í óhag.

13. Umrædd umsókn glataðist, og vissi ég ekki betur en hún hefði verið send, hún kom síðar í ljós og var þá send strax til N. S. S. O., og hafði þá ekkert komið að sök, þótt þetta hefði dregizt. Hér gæti verið um að ræða mistök hjá þeim aðilum, sem sáu um póst og annað slíkt, en allur póstur fór um hendur einkaritarara N. E. O. Öll bréf (út og inn) lágu í hrúgum á afgreiðsluborði eða á gólfinu, og um gekk fjöldi manns til að ná í eigin bréf.“

Hér fyrir dómi hefur stefnandi m. a. borið, að er hann tók við störfum skrifstofustjóra, hafi legið fyrir ólokin verkefni, sem hann hafi reynt að greiða úr eftir beztu getu. Ýmislegt hafi mátt vinna fyrr, en til þess hafi þó hvorki verið tími né mannaflí. Hann sagði, að er hann hætti störfum, hafi verið búið að vinna upp það, sem fyrir hafi legið, er hann byrjaði.

Stefnandi kvaðst örugglega ekki hafa þegið laun lengur hjá varnarliðinu en til 1. desember 1968. Hann kveðst hafa reynt að fá vinnu, eftir að uppsögnin tók gildi, en það hafi ekki tekizt, fyrr en hann fékk lausavinnu í maí eða júní 1969 við endurskoðun.

Upplýst er, að umboðsmaður stefnanda ritaði bréf til yfirmanns Navy Exchange þann 6. marz 1969 og krafðist greiðslu á umsömdum launum og bifreiðastyrk fyrir stefnanda fyrir mánuðina desember 1968 og janúar og febrúar 1969. Bandaríska varnarliðið hafnaði kröfum stefnanda með bréfi, dags. 18. apríl 1969, á þeim forsendum, að heimilt hafi verið að láta stefnanda hætta störfum þann 22. nóvember 1968 af þeim ástæðum, sem raktar eru í áðurgreindu bréfi til stefnanda, dags. 21. nóvember 1968.

3.0.

3.1. Stefnandi telur, að málssókn þessari sé réttilega beint að stefnda samkvæmt varnarsamningi Íslands og Bandaríkjanna,

enda hafi varnarliðið neitað að greiða stefnanda kaup fyrir uppsagnartímann.

Stefnandi heldur því fram, að samkvæmt samningum Verzlunarmannafélags Reykjavíkur við Vinnuveitendasamband Íslands eigi stefnandi rétt á þriggja mánaða uppsagnarfresti, en þeir samningar eigi hér við samkvæmt ákvæðum launasamnings stefnanda við varnarliðið. Slík uppsögn hafi hins vegar ekki farið fram, enda verði að líta á framangreint bréf varnarliðsins til stefnanda, dags. 29. ágúst 1968, sem aðfinnslu- og ábendingarbréf, en eigi sem lögmætt uppsagnarbréf í merkingu íslenzkra laga eða samninga milli stéttarféлага og atvinnurekenda. Í þessu sambandi bendir stefnandi sérstaklega á, að hann telji, að engin skilorðsbundinn uppsagnarfrestur sé til í íslenzkri löggjöf.

Á hinn bóginn segir stefnandi, að sér hafi verið sagt upp fyrirvaralaust þann 22. nóvember 1968, enda hafi hann þá verið raunverulega látinn hætta störfum. Þá uppsögn telur stefnandi með öllu ólögmæta. Kveðst hann eigi á nokkurn hátt hafa brotið svo af sér, að réttlætt gæti fyrirvaralausar uppsögn af hálfu varnarliðsins.

Bótakröfu sína sundurliðar stefnandi þannig fyrir hvern mánuð:

1. Umsamin grunnlaun	kr. 20.603.00
2. 14% af kr. 20.603.00	— 2.884.00
3. Eftirvinna, tveir tímar á viku	— 1.675.00
4. Laun fyrir 80 mín. á dag vegna ferðalaga til og frá Reykjavík, 21.6 dagar	— 5.566.00
5. Bifreiðastyrkur	— 4.000.00

Samtals kr. 34.728.00

3.2. Aðalkröfu kveðst stefndi í fyrsta lagi byggja á aðildarskortri, þar sem engin heimild sé í varnarsamningi Íslands og Bandaríkjanna til þess að krefjast bóta úr hendi fjármálaráðherra fyrir brot á samningum varnarliðsins við einstakar stofnanir eða einstaklinga á Íslandi.

Í annan stað kveðst stefndi byggja aðalkröfu sína á því, að uppsögn stefnanda hafi í alla staði verið lögmæt. Það sé að vísu rétt, að í 13. gr. samnings Verzlunarmannafélags Reykjavíkur frá 9. marz 1969 eigi starfsuppsögn að vera þrír mánuðir að reynslutíma loknum, en þau uppsagnarákvæði gildi þó ekki, ef starfs-

maður sýni vítaverða vanrækslu í starfi sínu eða vinnuveitandi gerist brotlegur gagnvart starfsmanni. Telur stefndi, að varnarliðið hafi því getað sagt stefnanda upp störfum fyrirvaralaust þann 29. ágúst 1968, en þess í stað hafi hann verið settur á nýjan reynslutíma og gefinn kostur á að bæta ráð sitt. Þar sem hann hafi ekki gert það, hafi fyllilega verið réttmætt að láta hann hætta störfum í lok hins nýja reynslutíma, sem einmitt hafi verið þrír mánuðir, eins og segir í kjarasamningi Verzlunarmannafélags Reykjavíkur. Uppsögn stefnanda hafi því verið lögmæt, jafnvel þótt ekki yrði fallizt á það, að vanræksla hans á starfsskyldum sínum hafi réttlætt fyrirvaralausar uppsögn hans. Uppsögn stefnanda hafi ekki verið fyrirvaralaus, þar sem hann hafi verið settur á nýjan reynslutíma og tilkynnt, að hann mætti búast við því að vera látinn hætta störfum að honum loknum, ef hann þá hefði ekki bætt ráð sitt.

Varðandi varakröfuna telur stefndi vafasamt, að rétt sé að miða hana við þriggja mánaða tímabil. Hann telur auk þess sennilegt, að stefnandi hafi haft einhverjar atvinnutekjur á því tímabili, og telur þær eiga að koma til frádráttar kröfu hans í málinu. Kröfu um bifreiðastyrk, kr. 4.000.00 á mánuði, er sérstaklega mótmælt, þar sem sú greiðsla er talin sama eðlis og greiðsla á fargjöldum með áætlunarvögnum og sé því endurgreiðsla á kostnaði, en ekki laun. Loks hefur vaxtafæti verið mótmælt sem of háum.

4.0.

4.1. Bótakrafa sú, sem hér er til meðferðar á hendur ríkissjóði, stafar af uppsögn ráðningarsamnings, er stefnandi gerði við eina af stofnunum varnarliðs Bandaríkjanna hér á landi, en uppsögn þessa telur stefnandi ólögmæt, svo sem rakið hefur verið.

Rétt varnaraðild ríkissjóðs í máli þessu verður eigi reist á 2. tl. 12. gr. viðbætis við varnarsamning Íslands og Bandaríkjanna, sem veitt var lagagildi hér á landi með lögum nr. 110/1951, enda eru samningskröfur undanskildar greiðsluskyldu af Íslands hálfu í tilvitnuðu lagaákvæði.

Starfsráðning stefnanda var framkvæmd og fór um hendur íslenskra aðilja í samræmi við 4. tl. 6. gr. áður tilvitnaðra laga. Þrátt fyrir þessa milligöngu af hálfu íslenskra aðilja heimilar hvorki þetta ákvæði né önnur í hinum tilvitnuðu lögum stefnanda máls þessa að beina hinni umdeildu kröfu á hendur ríkissjóði, jafnvel þótt varnarliðið njóti úrlendisréttar hér á landi samkvæmt lögnum.

Í flutningi máls þessa hefur ekki verið á því byggt eða gagna

aflað um það, að starfsmönnum, sem stefndi ber ábyrgð á, kunni að hafa orðið á bótaskyld mistök með afskiptum sínum af stofnun eða framkvæmd ráðningarsamningsins eða að stefndi hafi tekið á sig ábyrgð á efndum samningsins með öðrum hætti. Rétt aðild ríkissjóðs verður því heldur ekki á slíkum sjónarmiðum reist í máli þessu. Af þeim ástæðum, sem nú hafa verið raktar, verður að sýkna stefnda af kröfum stefnanda vegna aðildarskorts. Eftir atvikum er þó rétt, að málskostnaður falli niður.

Stefán M. Stefánsson borgardómari kvað upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, skal vera sýkn af kröfum stefnanda, Baldurs Freys Guðjónssonar, í máli þessu.

Málskostnaður fellur niður.
